

Naran Gheser

Kabbala

Teorie și practică

Ediția a II-a revizuită

Editura Arcana
Timișoara, 2020

Index de ilustrații	9
Momente de recunoștință	11
Preambul	13
Ce este Kabbala?	17
Istoria Kabbalei	21
Scopul și natura Kabbalei	29
Ce va face Kabbala pentru tine	31
De la iudaism la creștinism	33
Textele de bază ale tradiției mistică kabbalistice	35
Sefer Yetira — Cartea Formării	39
Sefer-ha-Zohar — Cartea Splendorii	42
Peșita — Biblia	44
Etz-ha-Chayyim — Arborele Vieții	47
Hekhalot — Palatele Raiului	48
Sefer Raziel HaMalakh — Cartea Îngerului Raziel	49
Sefer-ha-Bahir — Cartea Luminii	50
Cele trei forme ale Kabbalei	51
a) Kabbala evreiască sau iudaică	51
b) Kabbala creștină	54
c) Kabbala universală și hermetică	58
Influențe ale Kabbalei în alte culturi	61
Patru aspecte ale Kabbalei	67
Kabbala dogmatică sau teoretică	67
Kabbala literară	69
<i>Geomantria</i>	69
<i>Notaricon</i>	70
<i>Temura</i>	71
Kabbala nescrisă sau meditativă	71
Kabbala practică sau magică	73
Cultul arborelui sacru în jurul lumii	75
Arborele Ashoka	76
Arborele Peepal	76
Arborele Banyan	78
Arborele Bael	78

Cele Patru Lumi**Cei trei stâlpi****MALKUT**

Corespondențe

Activități practice

*Exerciții pentru Malkut**Împrieteneste-te cu pământul!**Inventarierea vieții personale***YESOD**

Corespondențe

Activități practice

*Exerciții pentru Yesod**Exercițiul oglinzi***HOD**

Corespondențe

Activități practice

*Exercițiu pentru Hod**Jocul de cuvinte***NETAH**

Corespondențe

Activități practice

*Exercițiu pentru Netah**Dansul***TIFERET**

Corespondențe

Activități practice

*Exerciții pentru Tiferet**Descoperă copilul interior***GHEBURA**

Corespondențe

Activități practice

*Exercițiu pentru Ghebura**Conflict și limite***HESED**

Corespondențe

78

79

79

80

89

93

99

104

104

106

109

115

120

120

121

125

128

133

133

135

137

139

144

144

145

147

154

159

159

162

165

171

175

175

177

179

184

Activități practice

*Exercițiu pentru Hesed**Autocompasionea***DAATH**

Corespondențe

Activități practice

*Exercițiu de conștientizare**Stelușele vindecătoare**Autocunoașterea și atenția***BINAH**

Corespondențe

Activități practice

*Exercițiu pentru Binah**Postul tăcerii***HOHMAH**

Corespondențe

Activități practice

*Exercițiu pentru Hohmah**Prin zodiac***KETHER**

Deasupra lui Kether: Văurile Negative

Corespondențe

Activități practice

*Exercițiu pentru Kether***Kabbala gnostică-creștină**

Poruncile sau legile divine

Cele zece plăgi ale Egiptului,

„Tatăl Nostru” și arborele sefirotic

„Tatăl Nostru” în practica kabbalistică

Filosofia Hermetică Alchimică

Ascensiunea

Ritualuri și rugăciuni kabbalistice

Ritualul spălării

Crucea kabbalistică

Tabelul Modelului Fundamental**Bibliografie****Index Alfabetic**

190

190

192

195

204

206

206

207

207

209

215

219

219

221

223

228

232

232

234

235

240

242

247

247

247

253

253

253

258

262

267

267

269

269

270

273

275

281

sfârșitul celui de-al doilea secol, creștinii gentili au început să fie mai numeroși decât cei evrei și, încet-încet, s-au format două tabere.

Petru a fost un apărător al tradiției și un evreu devotat, opunându-se fiecărei modificări aduse de Pavel.

Răspunsul și tactica lui Pavel la protestele evreilor creștini și, în special, ale lui Petru au fost de a înlesni, modifica sau renunța la legile străvechi din ce în ce mai mult, astfel încât oricine putea să adere la noua mișcare. În acest fel, s-a renunțat la circumcizie ca necesitate de a putea fi acceptat; sabbatul, care era sămbăta, a fost mutat duminica; strictele reguli alimentare au dispărut cu desăvârșire, iar mâncăruri care nici măcar nu au făcut parte din dieta eveiască, precum carne de porc, au devenit ceva normal. Ziua de post a devenit zi de sărbătoare și destrăbălare ca la romani.

Se crede că Iisus, care a fost strict în lege și tradiție, nu ar fi acceptat aşa ceva, dar el nu mai era acolo ca să-l opreasă pe Pavel să facă modificări neortodoxe. Nu mai era important cine intră în comunitate, nici calitatea lui; ceea ce îl interesa pe Pavel era numărul de membri, care trebuia să crească fără oprire. Petru și ceilalți evrei creștini au devenit de mult o minoritate în cadrul sectei proprii, iar, într-un final, chiar s-au despărțit de ea, aceasta fiind, de fapt, prima schismă precreștină. În acest fel, creștinismul a început să se desprindă din ce în ce mai mult de vechile rădăcini și să devină o putere religioasă independentă.

La momentul edictului de la Milan, din 313 d.H., dat de împăratul Constantin cel Mare, când creștinismul a devenit religie de stat, iar creștinii nu au mai fost oprimăți, ruptura dintre creștini și evrei a devenit uriașă și completă. Erau și sunt două religii diferite și vor fi pentru totdeauna.

Ironia lucrurilor este că, la fel ca alții maeștri spirituali ai Terrei, Iisus nu a dorit acest lucru. El a pledat pentru menținerea tradiției, iar acest lucru este menționat și în evanghelia lui Matei, unde acesta spune că oricine încalcă poruncile divine va fi printre ultimii chemați la Tatăl, iar când se referează la legi, nu avea în vedere doar cele 10 porunci ale lui Moise, ci întreaga Tora, care cuprinde 613 legi cu privire la comportamentul și viața armonioasă în cadrul societății.

Textele de bază ale tradiției mistice kabbalistice

Marea majoritate a literaturii kabbalistice a făcut parte din tradiția orală care, în timp, a început să fie scrisă și, ulterior, tradusă. Deși ni s-a spus de către Ben Sira,¹ cu peste 2000 de ani în urmă: „Nu trebuie să te ocupi de lucrurile secrete”², au fost realizate multe studii mistice, tradiția orală a ajuns să fie trecută în scris, iar apoi să fie tradusă în special în latină sau greacă, pentru ca în timpurile actuale să fie disponibilă și în alte limbi.

Primele texte apărute au fost cele apocaliptice, în primul și în al doilea secol al precreștinismului. Se spune că asemenea scrieri erau păstrate cu strictețe de către esenieni.³

Elemente ale misticismului evreiesc se pot găsi în textele nebiblice de la Marea Moartă și în cele de la Nag Hammadi; un exemplu mai concret ar fi *Cântecul de sacrificiu al Sabatului*. Anumite părți ale *Talmudului* și *Midrashului* oferă informații esoterice sau mistice, în mod particular⁴. Multe dintre texte, printre care *Hekalot Rabbati*, *Sefer-ha-Bahir*, *Tora Hakana*, *Sefer P'liyah*, *Midrash Otiyot d'Rabbi Akiva*, *Bahirul* și *Zoharul*, se doresc a fi din era talmudică, chiar dacă unele dintre aceste lucrări sunt identificate de către savanții moderni ca opere, creații clare ale Evului Mediu, atribuite trecutului antic.

¹ Jesus ben Sira, Ben Sira, este autorul cărții *Deutoronomul* din *Vechiul Testament*; Guillaume, Phillippe, *New Light on the Nebiim from Alexandria: A Chronography to Replace the Deuteronomistic History, sections 3–5: full notes and bibliography*.

² *Sirach* III. 22; *Talmud, Hagigah*, 13a; *Midrash, Genesis Rabbah*, VIII.

³ Philo, *De Vita Contemplativa*, III., Hippolytus, *Refutation of all Heresies*, IX. 27.

⁴ *Hagigah* 12b–14b.

Textele care constituie sursa ideilor, a conceptelor, a practicilor și a meditațiilor mistice se pot împărți în două mari categorii. Prima este formată din texte primare provenite de la Mesia, profeti sau marii maestri. Din a doua categorie face parte multimea mare de cărți care există la acest moment despre misticismul, esoterismul, meditația și practica propriu-zisă a Kabbalei.

În această secțiune, ne vom ocupa însă de texte primare care se referă la arborele vieții.

- **Sefer-ha-Tora** — Cărțile Legii, primele cinci cărți ale Vechiului Testament.
- **Etz-ha-Chayyim** — Arborele Vieții, dictată de Rabbi Yitzhaq Luria și publicată în 1901.
- **Sefer Yetira** — Cartea Formării, manual al literelor ebraice, scrisă de Abraham și publicată la Mantua, în 1562.
- **Heikhalot** — Palatele raiului sau cerurilor.
- **Sefer-ha-Bahir** — Cartea Luminii, publicată în Provence, Franța, în 1176¹.
- **Pershitta** — Evangeliile, inclusiv și *Evanghelia după Toma*.
- **Sefer-ha-Zohar** — Cartea Splendorii, publicată între 1558 și 1560.
- **Sifra Detzniyutha** — Cartea secretului pecetluit (cartea lucrului ascuns sau tăinuit).
- **Idra Rabba Qadusha** — Ansamblul sfânt superior.
- **Idra Zuta Qadusha** — Ansamblul sfânt inferior.
- **Sefer Raziel HaMalach** — Cartea ingerului Rațiel.
- Sefer-ha-Tora — Cărțile legii

Cele cinci cărți care compun *Tora* sunt parte din *Vechiul Testament*². Numele în ebraică al cărților provine din primul cuvânt cu care începe fiecare carte.

1. *Bereshit* (בראשית, literar „La început”)
2. *Shemot* (שמות, literar „Nume”)
3. *Vayikra* (וַיְקֹרֵב, literar „EL te cheamă”)
4. *Bamidbar* (בָּמִדְבָּר, literar „În pustiu”)
5. *Devarim* (דברים, literar „Lucruri” sau „Cuvinte”)

¹ Cea mai recentă ediție a fost editată de către Reuve Margalit și publicată la Ierusalim în 1951.

² Encyclopedia of Jewish Concepts, Hebrew Publishing Company, Philip Birnbaum, 1964.

Anglicizarea numelor derivă din greacă și reflectă tema fiecărei cărți:

1. *Geneza* sau, la ortodocși, *Facerea* — începe cu procesul creației Universului și al omenirii. Apoi ni se prezintă istoria patriarhilor Abraham, Isaac și Iacob, precum și viața lui Iosif.
2. *Exodul* sau, la ortodocși, *Ieșirea* — prezintă istoria lui Moise, care a condus poporul israelit afară din Egipt, primirea celor 10 porunci, iar, în încheiere, instrucțiunile de construire a cortului făgăduinței.
3. *Leviticul* — oferă la început instrucțiuni pentru folosirea cortului făgăduinței pe care l-au construit evreii și continuă cu regulile la care trebuie să se supună sau pe care trebuie să le aplice aceștia în timpul prezenței lor în cort.
4. *Numerii (Arithmoi)* — descrie recensământul israeliților în pustiul Sinai și pe plaiurile Moab.
5. *Deutoronomul* — este format, în special, din cuvântările lui Moise, care au scopul de a face poporul evreu mai ascultător, precum și din transmiterea unor legi noi și desemnarea lui Iosua ca succesor.

Descrierile istorice din *Tora* nu sunt întotdeauna în ordine cronologică. Uneori, istoriile sunt ordonate după concepte, în concordanță cu regula conform căreia „nu există mai devreme sau mai târziu în *Tora*”¹.

Cei mai religioși dintre evrei cred că prezenta versiune a *Torei* este copia perfectă a versiunii pe care a scris-o Moise. Dar majoritatea au acceptat ideea că versiunea prezentă este, de fapt, o compilație scrisă de mai mulți autori evrei, scrieri din diferite perioade, începând cu anul 1000 î.H.; opera finală pare să fi fost compilată în secolul V î.H., deși nu s-au găsit manuscrise din acea perioadă.

Indiferent de forma de proveniență, redactarea finală îi este atribuită lui Ezra scriitorul. Dar este puțin probabil ca variantele pe care le avem în zilele noastre să fie o copie fidelă a celei compilate de către Ezra. Conservatorii religioși vor să credă că atât cărțile sfinte, cât și alfabetul au rămas neschimbate de-a lungul miilor de ani, deși există deja dovezi suficiente prin care se arată că a existat un alfabet ebraic mai vechi decât cel actual,

¹ *Talmud Pesachim* 7a.

Letter Name	Proto-Sinaitic	Early Phoenician	Greek	Phonetic Value	Letter Meaning
'aleph	𐤁	𐤁	Α	[ʼ]	ox
beth	𐤂	𐤃	Β	[b]	house
gimmel	𐤂	𐤂	Γ	[g]	throwstick
daleth	𐤄	𐤅	Δ	[d]	door
he	𐤆	𐤇	Ε	[h]	
waw	𐤈	𐤉	Ϝ	[w]	hook/peg
zayin	𐤊	𐤋	Ζ	[z]	
heth	𐤌	𐤍	Η	[h]	fence
teth	𐤕	𐤕	Theta	[t̪]	
yodh	𐤏	𐤑	Ι	[y]	arm/hand
kaph	𐤒	𐤓	Κ	[k]	palm of hand
lamedh	𐤔	𐤕	Λ	[l]	goad/crook
mem	𐤖	𐤗	Μ	[m]	water
nun	𐤍	𐤍	Ν	[n]	snake
samekh	𐤘	𐤙	Ξ	[s]	
'ayin	𐤏	𐤏	Ο	[ʼ]	eye
pe	𐤚	𐤚	Π	[p]	
tsade	𐤚	𐤚	Ϻ	[ʃ]	
qoph	߱	߱	Ϙ	[q]	
reš	߲	߲	ܧ	[r]	head
šin	ߵ	ߵ	ܺ	[s̪]	
taw	߶	߶	ܺ	[t̪]	mark (?)

Figura 2: Alfabet

numit **gezer** sau **proto-sinaitic**, care a stat la baza celui din ziua de azi. De fapt, se presupune că alfabetul proto-sinaitic stă la baza celor mai multe alfabete de pe pământ, inclusiv le-pe cel latin, ebraic, arabic, runic etc.¹

Când *Tora* a fost redactată, alfabetul sinaitic evreiesc dispăruse de mult, din cauza miielor de ani de dominație culturală și religioasă asiriană, babiloniană și romană. Prin urmare, Ezra a redactat-o în noua limbă. Totuși, cele mai comune tipăririle din ziua de astăzi ale *Torei* datează din secolul IV d.H., numit masoretic².

*Tanakh*³ sau *Vechiul Testament* a fost compilat de Marele Asamblator **Anshei Knesset HaGedolah**, în traducere **Omul Marelui Asamblator**, carte fiind formată din 120 de scrieri și profetii. Traducerea în greacă se numește *Septuaginta* și a devenit un text asociat cu creștinismul. Se spune că această denumire, *Septuaginta*, provine din faptul că munca de traducere a fost făcută de 72 de traducători care au lucrat, în paralel, în Alexandria, unde a existat cea mai mare comunitate de evrei din afara Palestinei.

Sefer Yetira — Cartea Formării

Sefer Yetira, în traducere *Cartea Formării* sau *a Creației*, a avut cea mai mare influență în dezvoltarea minții evreiești. Toate creațiile de golemi și miracolele atribuite rabinilor au avut loc datorită folosirii cunoașterii oferite de această lucrare.

Istoricii nu au reușit încă să stabilească originea clară a textului. Unii spun că lucrarea a fost redactată în secolul al VI-lea; construcția lingvistică folosită poate data chiar din al II-lea secol. Referirile la *Cartea lui Abraham* din cadrul *Coranului*, care trimit la această carte sau la altă variantă a ei, ar plasa-o mult mai devreme de Evul Mediu. Indiferent dacă cel care a scris această lucrare este sau nu Abraham, se consideră că ea a fost transmisă de la Adam la Noah și apoi lui Abraham⁴.

¹ Detalii se pot găsi aici: http://en.wikipedia.org/wiki/Genealogy_of_scripts_derived_from_Proto-Sinaitic

² Cel mai vechi manuscris care a supraviețuit în totalitate este *Codex Petropolitanus*, din 910 d.Hr.

³ Mai cunoscută sub denumirea de *Masoretic Text*, de la alfabetul în care a fost scrisă.

⁴ *The Kabbalah*, Christian D. Ginsburg, 1920.

Este primul manual mistic și, foarte posibil, sursa de origine a alfabetului ebraic. Ne prezintă și organizează creația în 32 de căi ale înțelepciunii, formate din:

- 10 sefire:

- 3 elemente: aer, apă, foc;¹
- 6 direcții: față, spate, stânga, dreapta, sus și jos;
- centru.

- 22 de litere:

- 3 mamă: reprezentând cele trei elemente primordiale din care s-a creat totul: aer, apă și foc;
- 7 duble: reprezentând forțele planetare clasice: Soare, Lună, Marte, Mercur, Jupiter, Venus, Saturn;
- 12 simple: reprezentând cele douăsprezece zodii de peste an.

Acestora li se adaugă alte asocieri emoționale, intelectuale și esoterice; cu alte cuvinte, este un index de corespondențe.² Primul capitol al acestei cărți reprezintă cea mai timpurie menționare a stelei cu șase colțuri, cunoscută sub numele de *Steaua lui David*. În general, este prezentată în plan bidimensional, ca intersecțare a două triunghiuri. *Sefer Yetzira* prezintă însă steaua lui David în plan tridimensional, reprezentare a Arborelui Vieții în spațiu, ca o

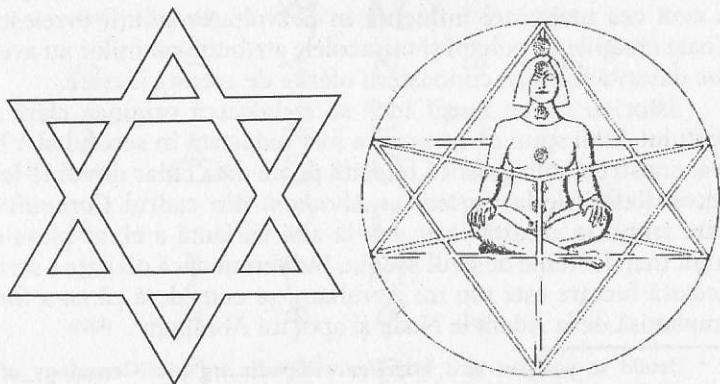

Figura 3. Steaua lui David și Merkabah

¹ Elementul „pământ” se formează prin combinația celor trei elemente.

² *The Sefer Yetzirah, The Book of Creation: in Theory and Practice*, trans. Aryeh Kaplan, Samuel Weiser, Inc., 1997.

Figura 4. Viziunea carului înflăcărat, Matthaeus Merian, 1593–1650

combinăție de două piramide triunghiulare. Această structură este folosită în lucrul Merkabah de ascensiune în planurile superioare de existență, la fel ca Ezechiel, care s-a ridicat la ceruri.

Figura 5. Ezechiel, viziunea Tronului, Martin Luther, 1702

Sefer-ha-Zohar — Cartea Splendorii

Zohar (זהר) („Splendoare”) este cel mai important text kabbalistic, o exegeză scrisă în **rashi aramaic**¹ a celor cinci cărți ale Torei.

Ca și în cazul lui *Sefer Yetira*, originea textului nu a fost clarificată. Multă dintr-o kabbalisti cred că este scris între 1280 și 1286 de către Moses b. Shem Tov de Leon, la Guadalajara, în nord-estul Madridului, Spania, unde se desfășura multă activitate kabbalistică în acel moment².

Zoharul este organizat în comentarii pe baza articolelor din Tora, dar elaborările utilizate se bazează pe *Talmud*, *Midrash Rabba*, *Yetira*, *Bahir* și pe multe alte texte rabinice. În acest context, putem afirma că Zoharul este, într-o oarecare măsură, *Kabbala*.

Cei mai mulți dintre ortodocșii³ evrei⁴ cred că învățărurile Kabbalei au fost transmise în permanență de la profesor la discipol și că învățărurile oferite sunt de esență divină.

Zoharul exemplifică diferența fundamentală dintre ramura rațional-filosofică ebraică și ramura teosofico-mistică,

Figura 6. Zohar, Mantova, 1555

¹ **Rashi script** este o formă semicursivă de scriere în ebraică, în care Rashi a scris comentariile pentru *Talmud* și *Tanakh* (*Vechiul Testament*).

² *Kabbalah*, Gershon Scholem, Keter Publishing, Jerusalem, 1974.

³ De la latinul **orthodoxus** sau grecescul **orthodoxos**; orthos = drept, doxa = opinie. Orthodox = opinie sau dogmă corectă.

⁴ Ortodocșii evrei sunt o grupare strictă în aplicarea legii și a eticii canonizate în textele talmudice. Sunt caracterizați prin credința că legea este divină și transmisă în mod direct de către Dumnezeu lui Moise și că ea nu trebuie alterată sub nicio formă.

ce reprezintă credința mistică destul de complexă conform căreia divinitatea este un aspect dinamic care implică atât genul masculin, cât și pe cel feminin.¹ Aceste aspecte trebuie unite pentru păstrarea armoniei în univers.

Zoharul pornește de la presupunerea conform căreia există patru aspecte ale textului biblic:²

- *Peshat* — simplu, literar;
- *Remez* — aluziv sau sugestiv;
- *Derash* — metaforic, prin comparații sau ilustrații;
- *Sod* — conținând mistere sau secrete ascunse în text.

Procedeul de exegeză folosit în Zohar pentru abordarea cunoașterii se numește **Pardes** (**paradis**), cuvânt care provine de la prima literă din numele celor patru metode de abordare a textelor descrise mai sus (P, R, D, S).

Acest procedeu este similar cu cel aplicat de comentatori în timpul primei perioade a creștinismului a Evului Mediu.

- Literar — modul de abordare este cel istoric, ocupându-se de evenimente trecute.
- Tipologic — conectează evenimentele din *Vechiul Testament* cu cele din *Noul Testament*, ocupându-se de evenimente trecute și prezente.
- Moral sau tropologic — este luată în considerare partea morală a povestirii, ocupându-se de evenimente prezente.
- Analogic — se referă la partea spirituală, mistică și la profetiile creștine, ocupându-se, în general, cu evenimente din viitor.

Partea mistică din Zohar se bazează pe principiul conform căruia toate lucrurile vizibile includ fenomene care sunt atât realitate exoterică, cât și esoterică, ce oferă instrucțiuni pentru dezvoltarea spirituală.

Zoharul este opus formalismului religios, stimulând imaginația și emoțiile și revigorând, în același timp, experiența procesului de rugăciune. În multe comunități religioase, rugăciunea a devenit mai mult un proces exterior decât ceea ce ar trebui să fie, un proces de transcendere a problemelor și

¹ *Eros and Kabbalah*, Moshe Idel.

² *The Jewish Encyclopedia*, Funk and Wagnalls, 1901–1906.

a crizelor lumești și de oferire a acestora divinității, printr-un proces de uniune și de acceptare a grăției divine.

În secolul al XVII-lea s-a propus ca numai cei care au peste 40 de ani să aibă dreptul să studieze Kabbala, iar în extensie să citească *Zoharul*, pentru că se considera a fi prea puternică pentru cei mai puțin experimentați sau maturizați emoțional.

Entuziasmul provocat de *Zohar* a fost împărtășit și de creștini precum Giovanni Pico della Mirandola, Johann Reuchlin, Aegidius of Viterbo etc.; toți au avut convingerea fermă că această carte conține dovezi și adevăruri creștine. Ei și-au argumentat această credință pe baza analogiilor existente între învățăturile *Zoharului* și cele creștine, câteva dintre acestea fiind căderea din Rai și principiul Trinității. Argumentele și explicațiile aduse conceptului de Dumnezeu ca Trinitate în creștinismul catolic sau ortodox sunt adesea lipsite de substanță pentru că ele se găsesc în Kabbala și în alte manuscrise precum *Zoharul*, pe care creștinismul nu le-a preluat și integrat de la evrei.

Peșita — Biblia

*Peșita*¹ înseamnă versiunea simplă (sau comună) a *Bibilei siriene*. Acest nume a fost dat în secolul al IX-lea ambelor Testamente, vechi și nou, deși acestea au fost traduse în mod separat. Varianta grecească, *Septuaginta*, a fost tradusă din textele masoretice, dar *Peșita* a fost tradusă din aramaică, independent de prima².

Din ambele variante se poate observa că Iosua (Iisus) s-a născut, a fost crescut și educat ca evreu. Viața lui a fost mesajul mesianic însuși pe care îl propovăduia și poate fi înțeleasă cu adevărat prin intermediul culturii și al societății în care trăia. A fost și este

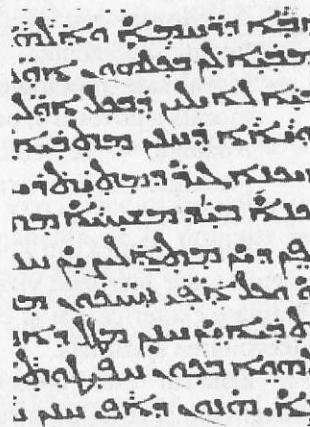

Figura 7. Imagine Peșita

¹ <http://www.peshitta.org/>

² <http://www.aramaicpeshitta.com>

un exemplu demn de urmat atât pentru evreii timpului său, cât și, după mai bine de 2000 de ani, pentru omul societății moderne. Deși interogat de către rabi, aceștia nu au putut să-i găsească vreun cusur deoarece, pe lângă viață adecvată pe care o ducea, avea cunoștințe avansate în ceea ce privește misticismul kabbalistic și ebraic.

Când Iisus a fost ispitit de către farisei pentru că aceștia să vadă dacă respectă legea, răspunsul său a fost ciudat. Nu s-a referit nici la cele 613 porunci¹ din *Tora*, nici la cele 10 porunci aduse de Moise, ci a recitat *Shema* sau afirmația uniunii cu divinitatea din *Tora*, Doverim/Deutoronomul 6:4–5:

„Învățătorule, care poruncă este mai mare în Lege?

El i-a răspuns: Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău. Aceasta este marea și întâia poruncă.”

Matei 22:36–38

De fapt, este una dintre poruncile din *Tora*, Doverim 6:5:

„Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și cu toată puterea ta.”

Deute.6:5

Menținând nume divine din varianta aramaică *Shema*, acest paragraf ar suna astfel:

„Ascultă, AYN Israele, YHVH Elohim este singurul nostru YHVH.

Să iubești pe YHVH Domnul Elohim-ul tău, din toată inima ta, din tot sufletul tău și cu toată puterea ta.

Iar apoi a spus: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți”.

Matei 22:38–40

Este, de asemenea, una dintre poruncile din *Tora*, Vayiqra 19:18:

„Să nu te răzbuni cu mâna ta și să nu ai ură asupra fiilor poporului tău, ci să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți. Eu sunt Domnul Dumnezeul vostru.”

Leviticul 19:18

¹ Sunt 365 de porunci negative care corespund zilelor anului și 248 de porunci pozitive corespunzătoare, atribuite fiecărui os din sistemul osos și organelor principale din corpul uman; *The Concise Book of Mitzvoth: The Commandments which can be Observed Today*, HaCohen, Yisrael Meir, Trans., Charles Wengrov. Feldheim, 1990.